

Käibemaksuerisused

Tulumaksuga maksustamisel ei tehta vahet mõistetele „vara üleandmine“ ja „vara pärandamine“ ega ka kellele vara üle läheb, kas ettevõtjalt FIE-le või äriühingule. Kui tegemist on aga FIE vara üleandmise või pärimisega, siis **käibemaksuseaduse** mõistes ei ole see nii üksühele käsitletav.

Ettevõtluse üleminek vara pärandamisel tähendab üldjuhul seda, et vara läheb üle mõnele lähisugulasele, kes siis jätkab samalaadset ettevõtlust. Seda saab vaadelda kui jätkuvat tegevust. Kui tegevuse jätkaja registreerib ennast käibemaksukohustuslasena, võtab ta üle kõik kohustused ja õigused seoses talle üleantud vara käibemaksuga ning üleantavalt põhivaralt ei tule teha eelnevalt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvestust. Ühtlasi tähendab see ka pärandvara saaja (käibemaksukohustuslane) kohustust lisada käibemaksu nimetatud vara võõrandamise käibe, kui ei ole tegemist maksuvaba käibega.

Sarnaselt võib vara üleandmist käsitleda ka siis, kui **FIE annab põhivara üle mitterahalise sissemaksena iseenda osaühingule ja jätkab ise osaühingus sarnase ettevõtlusega**. Üleantavalt põhivaralt ei tule teha sisendkäibemaksu ümberarvestust. Osaühingu poolt vara võõrandamisel tekib käibemaksu lisamise kohustus. Probleem võib tekkida juhul, kui põhivara puhul on tegemist kinnisasjaga, mille soetamisel on FIE kunagi sisendkäibemaksu maha arvanud. Mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvestuse periood on kinnisasja puhul 10 aastat. Kui kinnisasja kasutamise periood nii FIE kui ka tema osaühingu poolt jääb maksustatava käibe tarbeks alla 10 aasta, siis kinnisasja võõrandamisel maksuvabana tuleb osaühingul teha varasemalt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvestus.

Kui vara antakse üle mõnele teisele FIE ettevõtlusega jätkavale äriühingule, siis saab see olla:

- ✓ ettevõtte üleandmisena,
- ✓ mitterahalise sissemaksena,
- ✓ kauba võõrandamisena raha eest või tasuta.

Ettevõtte ja selle osa üleandmisega **võlaõigusseaduse** tähenduses käivet ei teki ja ei tule üleantavalt põhivaralt teha sisendkäibemaksu ümberarvestust. Omandajale lähevad üle nii õigused kui kohustused, kaasa arvatud sisendkäibemaksu korrigeerimise kohustus, kui ülevõtja hakkab vara kasutama kas maksuvaba käibe või mitteettevõtluse tarbeks. Kui on tegemist üksiku vara andmisega mitterahalise sissemaksena või üksiku vara võõrandamisega, tuleb vara üleandmine või võõrandamine maksustada käibemaksuga. Äriühingul, mis vara saab, on õigus arve alusel sisendkäibemaks maha arvata. Seda juhul, kui vara hakatakse kasutama ettevõtluses maksustatava käibe tarbeks. Seega ei ole käibemaksu osas oluline, kellele antakse põhivara, oluline on see, mis selle põhivaraga edasi tehakse.

Näide

FIE on ostanud traktori ja arvanud sellelt sisendkäibemaksu. FIE annab selle formaalselt üle

õmblusfirmale. Arvatavalt ei hakka õmblusfirma traktorit kasutama oma maksustatava käibe tarbeks ja FIE-l tuleb teha kas mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvestus või maksustada üleandmine käibemaksuga.

Liisingute puhul tuleb eraldi vaadata liisingut kasutusrendi tingimustel ja liisingut kapitalirendi tingimustel.

- ✓ Kui tegemist on **liisinguga kasutusrendi tingimustel**, siis **käibemaksuseaduse** mõistes on tegemist teenusega. Sellise liisingulepingu katkemisel või lepingu üleandmisel kolmandale osapoolele ei tule teha sisendkäibemaksu ümberarvestust. Kui aga liisingufirma esitab kreditarve, mille kohaselt on ta vähendanud liisingutehingu maksustatavat käivet ja sellelt makstavat käibemaksu, peab ka kreditarve saaja vastavalt vähendama oma mahaarvatud sisendkäibemaksu.
- ✓ Kui **liisingutehing katkeb kapitalirendi tingimustes**, siis on tegemist liisinguvõtja poolt vara soetamisega ja põhivara kasutamisel vähem kui viis aastat (kinnisasi vähem kui 10 aastat) tekib sisendkäibemaksu ümberarvestuse kohustus. Samas ei ole täpset skeemi, kuidas peaks esimene liisinguvõtja käituma liisingulepingu katkemisel. Kui liisingufirma esitab kreditarve ja esimene liisinguvõtja vähendab selle alusel oma mahaarvatud sisendkäibemaksu, ei tule sellelt varalt rohkem sisendkäibemaksu ümberarvestust teha. Kui kreditarvet ei esitata, siis üldjuhul tekib ümberarvestuse kohustus.
- ✓ **Kui sõlmitakse kolmepoolne leping** liisinguandja, esmase liisinguvõtja ja järgmise liisinguvõtja vahel, siis tavapäraselt liisingufirma ei esita kreditarvet. Kui esmane liisinguvõtja on kogu sisendi maha arvanud ja kasutanud põhivara alla viie aasta (kinnisasi alla 10 aasta), siis tekib tal kohustus lepingu lõppemisel või üleandmisel teha mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvestus.

Viimati uuendatud 08.01.2025